

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2014-yil 19-dekabrda 0055-raqam bilan qayta ro'yxatga olingan.

2020-yil. 12-son.

Bosh muharrir

Bahodir JOVLIYEV

Tahrir hay'ati:

Sherzod SHERMATOV
Dilshod KENJAYEV
Maqsudxon YO'LDOSHEV
Qozoqboy YO'LDOSHEV
Nizomiddin MAHMUDOV
Nargiza RAHMONQULOVA
Yorqinjon ODILOV
Mamatqul JO'RAYEV
Nasirullo MIRKURBANOV
Jabbor ESHONQULOV
Valijon QODIROV
Nilufar NAMOZOVA
Lutfullo JO'RAYEV
(bosh muharrir o'rinbosari)

Sahifalovchilar:

Akmal FARMONOV
Gulnoza VALIYEVA

Nashr uchun mas'ullar:

Nilufar NAMOZOVA
Nigora URALOVA
EMMA TOROSYAN

Tahririyat manzili:

100038, Toshkent shahri Matbuotchilar ko'chasi 32-uy.
Telefon: (98) 121-74-16,
(71) 233-03-10,
(71) 233-03-45,
(71) 233-03-67.
e-mail: til_adabiyot@umail.uz
veb-sayt: www.tilvaadabiyot.uz

Jurnalidan ko'chirib bosilgan maqolalar "Til va adabiyot ta'limi" dan olindi, deb izohlanishi shart.

Jurnalda nashr etilgan maqolalarda mualliflarning tahririyat nuqtayi nazariga muvofiq kelmaydigan fikr-mulohazalari bosilishi mumkin.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriz qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Bosmaxonaga 2020.15.12. da topshirildi. Ofset usulida chop etildi. Qog'oz bichimi 60x84¹/₈. Shartli bosma tabog'i 6,0. «Times» garniturasida. 10, 11 kegl. «PRINT RA-BEL» matbaa korxonasida chop etildi. Manzil: Toshkent sh., Olmazor tum., O'rozboyev ko'chasi, 35-uy. Buyurtma №: 27 Adadi 2800 nusxa. Bahosi kelishilgan narxda.

1991-yildan chiqa boshlagan

**TIL VA ADABIYOT
TA'LIMI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGINING
ILMIY-METODIK JURNALI

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ
ЖУРНАЛ МИНИСТЕРСТВА
НАРОДНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

Я ПРЕПОДАВАНИЕ
ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

L LANGUAGE AND LITERATURE
TEACHING

SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL OF THE MINISTRY
OF PUBLIC EDUCATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

MUNDARIJA

DOLZARB MAVZU	
Elyor XONNAZAROV. Ona tili ta'limiga yangicha yondashuv zarurati	3
METODIK TAVSIYA	
Dilbar NORMURADOVA. PISA – 2021 tadqiqotlarida o'quvchilarning o'qish savodxonligini oshirish	4
Mohigul FOZILOVA. Said Ahmadning "Qoplon" hikoyasini o'qitishda blum taksonomiyasidan foydalanish	6
Abdumurod NOMOZOV. Qiyosiy va tahliliy yondashuv – bilim olishga yangicha munosabat	8
DARS – MUQADDAS	
Hilola XUDOYMURODOVA. Ona tili fanini o'qitishda ta'limiy o'yinlardan foydalanish	11
Xurshida HOSHIMOVA. Sintaksisda nima o'rganiladi?	12
Mohidil NIZOMOVA. G'afur G'ulom hayoti va ijodi. Uning "Sog'inish" she'ri bilan tanishish	14
Barno ABDURAHMONOVA. O'quvchilarga badiiy tasvir vositalarini o'rgatish usullari	16
Saodat KAMBAROVA. Muammoli tahlil – fikrlashga o'rgatish omili sifatida	18
TAHLIL	
Rahimboy JUMANIYOZOV. Suv va so'z saxovati	20
Doniyor YULDASHEV. O'zbek tili va adabiyoti ta'limida atoliq otlar antroposentrik talqinidan foydalanish	22
Munira XUDOYOROVA. Navoiy qit'olari badiiyati	24
Vaziraxon AHMEDOVA. Erkin A'zam dramalarida obyektning plastik obrazi	25
Bashorat JAMILOVA, Shahnoza NURIDDINOVA. O'zbek bolalar adabiyotida badiiy tafakkur yangilanishining tadriji	27
Azimjon DAVRONOV. Tohir Malik ijodida uslubiy o'ziga xoslik	30
Mahliyo UMAROVA. Adabiyotshunoslikda ijodkor shaxsi tushunchasi	31
TADQIQOTLAR	
Nilufar ALIBOYEVA. O'zbek tilida tasviriy va taqilidiy ma'no hamda ularning ingliz tilida berilishi	33
G.SAFAROVA. Evfemizmlarning sotsial xoslanishini tadqiq etish omillari	35
Davronbek ORIPOV. "O'g'uznoma" va "Dada qo'rqud": fikr va qarashlar nomutanosibliigi	37
Dilafuz MUQIMOVA. Kamol Xo'jandiyning g'azal janri rivojlanishidagi hissasi	39
Maxfirat QURBONALIYEVA. Movarounnahr tazkiranavislik tarixiga bir nazar	42
Yulduz NUROVA. Etnolingvistika va etnologiya munosabati	44
KICHIK TADQIQOT	
Go'zal XIMMATOVA. Qo'chqor Norqobil nasrning badiiy xususiyatlari	46
Nigora KENJABOYEVA. Maktabgacha ta'lim tizimini yanada rivojlantirishga qo'yilgan davlat talablarning zaruriyati	47
ЛУЧШИЙ УЧИТЕЛЬ-ФИЛОЛОГ – 2020	
Марвар ШАРАФУДИНОВА. Читательский дневник	49
Юлия ТИНЬКОВА. Мотив экипажа и дороги в жизни и творчестве А.С.Пушкина	53
Насиба АХМЕДОВА. Биография В.Г.Короленко. Очерк «Огоньки»	55
Сайёра БОЗОРОВА. Основные методы обучения в педагогической практике	56
Гуллола АБДУЛЛАЕВА. Речевые игры на уроках русского языка в начальных классах	57
Хонбиби ДУСМАТОВА. Разработка кружкового занятия «Путешествие по королевству «Русский язык»	59
Фарит ГАБДУЛХАКОВ, Расима ГАБДУЛХАКОВА. Преподавание русского языка: не пора ли перейти к обучению?	60
ИСПОЛЬЗУЙТЕ ЭТИ МАТЕРИАЛЫ	
Шахноза ХОЛМАТОВА. Применение учебных видеоматериалов при обучении русскому языку в экономическом вузе	63
Феруза ХУДАЙКУЛОВА. Сложноподчиненные предложения с придаточными определительными	64
Малика АРИПОВА. Эффективность применения метода коллаборативного проектирования на занятиях в педагогических вузах	67
ИЗ ОПЫТА ПРЕПОДАТЕЛЯ	
Абдуназар ЖУРАЕВ. Информационные технологии при обучении разговорной речи	69
Сеvara СУЛТАНОВА, Гульяхра ДАВЛЯТОВА. Изучение лексических вариантов на модульной основе	70
ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ	
Николай ИЛЬИН. Любовь, смерть и свобода в поэтическом творчестве Хосият Рустамовой	73
Агата ОСИПОВА. Исповедальность как изображение саморефлексии героя	75
НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ	
Фахриддин АБДУРАХМАНОВ. Лексико-семантическая классификация трехактантных глаголов в современном русском языке	77
ПРОБЛЕМЫ, ПОИСКИ, РЕШЕНИЯ	
Муhiba АРАБОВА. Инновационная деятельность учителя высшей школы	80

TIL VA ADABIYOT

TA'LIMI

jurnali

Я ПРЕПОДАВАНИЕ
ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

L LANGUAGE AND LITERATURE
TEACHING

*O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining
Filologiya va Pedagogika fanlari bo'yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy
natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrdir.*

qaz	g'oz	
o'rdak	o'rdak	
turna	turna	
kaklik	kaklik	
qora chumchuq	qora zog'	
sanvach	bulbul	
ilik kulmiz	jayron	
sig'un muyg'aq	bug'u	

IV. Baholash va rag'batlantirish.

Dars jarayonida faol ishtirok etgan o'quvchilar o'lqishlanadi va baholanadi.

V. Uyga vazifa.

Quyida asarda qo'llangan tasvir vositalarini topish, ularning bajarayotgan vazifalarini belgilash uchun o'quvchilarning o'zlari to'ldirishlari mumkin bo'lgan jadval namunasi tavsiya etilmoqda. Unga ko'ra o'quvchilar yuqorida to'ldirgan jadvalidagi jonivorlarning "Qutadg'u bilig" asarida qanday badiiy tasvir vosita yaratish uchun asos bo'lganligini jadvalning uchinchi ustuniga yozishlari topshiriq qilib beriladi. Sinfning

tayyorgarlik darajasiga qarab ularning mazmunini o'zgartirish ko'zda tutiladi. Bunga tasvir vositalari haqidagi ma'lumotlarni qisqartirish yoki kengaytirish hisobiga erishish mumkin bo'ladi.

Badiiy tasvir vositasi	Misollar	Qisqacha izoh
tashbeh (o'xshatish)	Ko'kis turna ko'kda unun yanguqular, Tizilmish tatirtag uchar, yelgurar.	
istiora		
epitet		
tazod		
ta'did		
tajnis		
talmeh		
so'z takrori		
alliteratsiya (so'z boshidagi tovushlar takrori)		

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdullayeva M., Djumaboyeva D. Jahon adabiyotini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish. – Toshkent, 2019. 28-bet.
2. Is'hoqov Y. So'z san'ati so'zligi. – Toshkent: O'zbekiston, 2014.
3. Karimov Q. Ilk badiiy doston. – Toshkent: Fan, 1971.
4. To'xliyev B. Badiiy asarlarni sharhlab o'rganish. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2013. 147-bet.
5. To'xliyev B. Yusuf Xos Hojib va Alisher Navoiy. – Toshkent: Matbaa-tongi, M.CH.J. 2001. 67-bet.
6. To'xliyev B., Karimov B., Usmonova K. Adabiyot. O'rta ta'lim maktablarining 11-sinfi uchun darslik-majmua. – Toshkent: O'ME nashriyoti, 2018.
6. Yo'ldoshev Q. So'z yolqini. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2018. 504-bet.

Saodat KAMBAROVA,

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti katta o'qituvchisi, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

MUAMMOLI TAHLIL – FIKRLASHGA O'RGATISH OMILI SIFATIDA

Asar bilan to'qnash kelishi hamon o'quvchilarda tug'iladigan savolning o'zi uni muammoli o'rganish jarayonini tashkil qiladi. Voqelikda aks etgan muammoni aniqlash o'quvchilar uchun dastlab murakkab yoki tushunarsiz, ammo vaziyatga kirishgach, rang-barang fikrlarni mujassam etgan jonli bahs-munozaraga aylanadi. Bu esa, o'z navbatida, muallif konsepsiyasi, ijodining o'ziga xosligi, asarda aks etgan zamon, makon va muhit haqidagi materiallar, asar poetikasini o'zlashtirish barobarida o'quvchi iqtidorini to'g'ri yo'naltirish, intellektual imkoniyatlarini oshirish usullarini egallashini ham ta'minlaydi. Professor Q.Yo'ldoshevning fikricha,

"Har bir asarda ko'tarilgan muammoni aniqlashda o'ta xolislik, muallifni qalam tutishga majbur qilgan asl sababni anglab yetishga intilish, uning qaysi muammo va masalalar yuzasidan o'qirmanlar bilan dardlashgisi kelganini ilg'ab olishga urinish ustuvorlik qilishi kerak. Kitobxon ijodkor ko'targan muammoni to'g'ri tushunib, muallif nuqtayi nazarini to'la idrok etganiga ishongandagina u to'g'rida yozuvchi bilan muloqotga kirishishi, bahslashishi, uning yondashuviga faol munosabat bildirishi mumkin"¹.

Har bir muammoning yechimi, albatta, insondan muayyan intellektual faoliyat, ya'ni masala maz-

mun-mohiyatini chuqur tadqiq qilish, izlanish va kuch sarflashni talab etadi. Muammoli tahlil bir-biridan farqlanuvchi muammoli savol, muammoli vazifa va muammoli topshiriq kabi aqliy operatsiyalar qo'llanilishi bilan xarakterlidir.

Muammoli savol axborot tarzidagi savoldan o'zga cha tarzda fikrlash yo'li bilan hosil qilingan noma'lum narsaning anglanishiga yo'naltiradigan so'roq bo'lib, uning alohida, muammoli vaziyat yoki muammoli vazifalar tarkibida kelishi kutiladi. Hal qilinishi belgilangan qator muammoli savollarning o'zaro integratsiyalashuvidan *muammoli vazifalar* yuzaga keladi. Avvaldan muayyan subyekt tomonidan hosil qilingan, sharti ma'lum va javob topish doirasi tor didaktik tushuncha muammoli vazifa sanaladi.

Muammoli topshiriq muammoli savol va vazifalar negizida shakllanib, ta'lim beruvchi yoki darslik mualliflari tomonidan o'quvchini muammoli vaziyatga yetaklaydigan o'quv topshiriqidir. Muammoning qo'yilish sharti muammoli topshiriqlar yechimini har tomonlama asoslash omili sanaladi. Demak, bularning barchasi, o'z navbatida, muammoli vaziyatlarga asos bo'ladi.

"Muammoli vaziyat subyektning psixologik holati bo'lib, muammo bilan duch kelganda aqliy qiyinchilikning paydo bo'lishi zudlik bilan hal qilishga imkon beradigan yangi bilim va harakat usullarini izlash, ularni topib, hosil bo'lgan qiyinchiliklarni bartaraf etishni ta'minlaydi"².

Muammoli tahlilda savollarning afzalligi shundan iboratki, "birinchidan, o'quvchilar tahlilda qiyinchiliklarni his etadilar va ularni yengishga intiladilar, ikkinchidan, tahlil bir maqsad tomon yo'naltirilib, o'quvchilar umumiy masalani hal qilishga imkoniyat beradigan yo'lni topishga harakat qiladilar"³. Fikrlash muammoli vaziyatlar zahirida shakllanadi. Shunday ekan, o'quvchi muammoli vaziyatlar tahlilida nafaqat kitobiy, balki hayotiy kuzatishlari, shaxsiy tajribalariga tayanib mulohaza yuritisa, bu uning aqliy faoliyatini yanada faollashtiradi, tafakkurining emotsional tomonini qamrab oladi.

O'quvchilarning muammolarni aniqlash, muhokama qilish hamda o'z nuqtayi nazarlarini asoslashga o'rganishlarida o'qituvchining muhim va badiiy jihatdan mukammal asarlarni o'rnida tavsiya qilishi va mashg'ulotlarni rejalashtirishi maqsadga muvofiq. Jumladan, umumiy o'rta ta'lim maktablarining yuqori sinflarida jahon adabiyoti namunalari mustaqil o'qishga tavsiya qilish orqali turli davr va turli ijtimoiy muhitda yashagan yozuvchilar ijodini xalqning tarixiy o'tmishi, insonning ma'naviy-axloqiy kamoloti, ezgulik va yovuzlik o'rtasidagi ziddiyatlar birlashishi nuqtayi nazaridan muammoli yo'sinda o'rganish mumkin. Masalan, braziliyalik adib Paulo Koelo qalamiga mansub "Alkimyogar" asari⁴ yuzasidan mustaqil o'qishni yuqori sinflarda Ch.Aytmatov ijodiga bog'liqlikda tashkil etish o'quvchilarning "realizm bilan romantikaning, real ifodalar bilan ramziy usullarning, hayot bilan ertakning uzviy birikib ketganligi"⁵ni anglashlariga zamin yaratadi.

Asar tahliliga kirishishdan oldin "*Har qanday tushga ishonish to'g'ri emas*", "*Tushlar realikka yot hodisa*" yoki "*Tushlarda qandaydir ilohiylik bor*" degan bir-biriga zid qarashlar asosida "Aqliy hujum" uyushtirilishi

asar g'oyasiga shaxsiy qiziqishlari asosida yondashib, bahs yuritish imkoniyatini yuzaga keltiradi. Binobarin, muammoni yechishdagi "qiyinchilik o'zlashtirilishi lozim bo'lgan noma'lum narsaning yangiligi va umumlashtirilishi zarurligi, o'quvchi intellektual imkoniyatlari darajasi bilan xarakterlanadi"⁶.

Qachonki muammo o'quvchi e'tiborini o'ziga jalb etsa, qiziqish uyg'ota olsagina muammoli vaziyatlar yuzaga keladi. Muayyan vazifalarni savollar ko'rinishida shakllantirish, farazlarni ilgari surish, nazariy jihatdan asoslash talab etiluvchi nuqtayi nazarlar tizimi, muammo sxemasi, modeli, ularni hal qilish yo'li yo'riqlari muammoli vaziyatning uzviy qismlari sanaladi. Muammo o'qituvchi tomonidan qo'yilib, muammoli tarzda havola etilsa, o'quvchilar mantiqiy fikrlab, masalani hal qilish chora-tadbirlarini belgilaydilar. Bunday vaziyatlarda taqozo etilgan vazifaga ijodiy va qiziqish bilan yondashish faoliyati o'quvchini shu vaqtgacha o'ylab ko'rmagan, o'zi uchun yaxshi tanish bo'lmagan qandaydir yangilikning kashf etilishiga yetaklaydi. Mazkur jarayonda o'qituvchi faoliyatining mazmuni shundaki, u muammoli vaziyatni rejali, maqsadga yo'naltirgan holda ko'ndalang qo'yishi, o'quvchini masalani mustaqil hal qilishga yo'llashi va, o'rni kelganda, yordam ko'rsatishga ham tayyor turishi zarur.

O'quvchilar oldiga "*Oddiy tush voqeasi Santyagoning sayohatga chiqishi uchun bir bahona, xolos*" muammosining qo'yilishi voqealarni matnga tayanilgan holda izohlash zaruriyatini taqozo etadi. So'ngra muallif e'tibor qaratgan jihatlar: *muhabbat, omadsizlik va mag'lubiyat, qo'rquv* tushunchalariga izoh berilishi muhim. Zero, bu faoliyat turi vositasida hayotdagi to'siq, g'ovlarni yengib o'tishda, avvalo, xohish, so'ngra iroda bo'lsa yetarli ekanligi mushohada qilinadi. Asarda Santyagoning ikki bora bir xil tush – o'ynab yurgan bolani ko'rish ma'nosini oydinlashtirish maqsadida mashaqqatli Yo'lni tanlashi majoziy ma'noda tasvirlanadi. Tush hodisasi qiziquvchan yigitning Sahroyi Kabirni kesib o'tib, muazam Misr ehromlarini ko'rishiga hamda sa'y-harakatlari qismatdan qochib qutulolmasligiga Ishora ekanligiga vosita vazifasini o'taydi.

Bosh qahramon Santyago ehromlar yonida ayovsiz kaltaklardan azob chekarkan, borini tunagan qaroqchilar to'daboshisining ikki yil muqaddam aynan shu joyda o'zi kabi bir xil tushni qayta-qayta ko'rgani, faqat voqealar makon jihatidan farqlanishi haqidagi gap-so'zlari muammoga doir bir qator yechimlarni shakllantiradi. Xuddi shu o'rinda o'quvchilar e'tibori yigit izlagan xazina shaharga ketayotganida qo'ylari bilan kirib tunagan, ombori o'rnida chinor daraxti qad rostlagan vayrona cherkov ostida bo'lib, uni topish uchun dunyo kezishi, mashaqqatlar chekib o'z Taqdirini yaratganiga qaratilsa, muammo markaziga yashirin sir ochilib, asar tuguni yechiladi.

O'zbek xalqida qadimdan kishining tushida o'ynayotgan bolani ko'rish bu o'ngidagi quvonch, oilaviy xotirjamlik va yaxshi xabar belgisi ekanligi haqidagi ishonchlar mavjud. Shunga ko'ra, tahlil yakunida muallif va xalq orasidagi e'tiqodlarni o'zaro taqqoslab, tush voqeasi Santyagoning o'zi istaganday yashash baxtini

topishi va dunyo kezish orzusi amalga oshishiga omil vazifasini o'tagan, degan xulosaga kelish mumkin.

Demak, izlanish xarakteridagi muammoli tahlil usuli adabiy mavzuni chuqur va bir butunlikda idrok etish, bilish jarayonlarini faollashtirish, yozuvchi uslubi va asarning asosiy xususiyatlarini o'zlashtirish, muammo-ni shakllantirishga oid ichki va tashqi sabablarni o'rganish, taxminlarni ilgari surish va asoslash, fikrni emas, fikrlashni singdirish, masalani yechishda yangi bilimlarni o'zlashtirish maqsadini amalga oshiradi.

Umuman olganda, muammoli tahlil o'quvchida mus-

taqil va mantiqiy fikrlash sifatini oshiradi, uning aqliy faoliyatini taraqqiy ettirishga ko'maklashadi. O'qitishning boshqa shakllariga nisbatan ta'limiy muammolarni yechish jarayonida orttirilgan tajribalar hayotda sodir bo'lishi kutiladigan turli vaziyatlarga javob topish ko'nikma va malakasini atroflicha shakllantirishi bilan xarakterlanadi. Muammoli tahlil olingan yangi axborotni shu xildagi mavjud bilimlar bilan qiyoslab, faktlarni tahlil qilish, xulosa chiqarish, ma'lumotlarni umumlashtirishga o'rgatadi, fikrlashga, asardagi mantiqni anglashga, muhimi, tadqiqotchilik faoliyatiga yo'naltiradi.

¹Qozoqboy Yo'ldosh, Muhayyo Yo'ldosh. Badiiy tahlil asoslari. – Toshkent: Kamalak, 2016. 68-bet.

²Rahimov B., Suvonov O. Muammoli ta'limni tashkil qilishning ahamiyati // Xalq ta'limi. – Toshkent, 2004. № 6. 35-bet.

³Zunnunov A. va boshq. Adabiyot o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1992. 118-bet.

⁴Paylo Koelo. Alkimyogar. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2013. – 184-bet.

⁵Rashidov A. Chingiz Aytmatov olami. – Toshkent: O'qituvchi, 2011. 144-bet.

⁶Husanboyeva Q. Adabiyot – ma'naviyat va mustaqil fikr shakllantirish omili. – Toshkent: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2009. 134-bet.

Tahlil

Rahimboy JUMANIYOZOV,
filologiya fanlari nomzodi

SUV VA SO'Z SAXOVATI

Tarix taqdirilar bilan tirik. Ulug' mutafakkirlar qismatida muayyan makon, zamon va kasb muhim o'rin tutadi. Bu fikr zabardast shoir, mohir tarjimon, mirob, tarixchi, olim va ulkan davlat arbobi Muhammad Rizo Erniyozbek o'g'li Ogahiyga ham daxldor.

U 1809-yilning 17-dekabrida Xiva yaqinidagi Qiyot qishlog'ida ma'rifatli va badavlat mirob oilasida dunyoga keladi. Otadan erta yetim qolib, amakisi, zamona-ni yetuk shoiri, xonning bosh mirobi Munis Avazbiy o'g'li Xorazmiy qo'lida tarbiya topadi.

Undagi iste'dod badiiyatga va ota kasbi miroblikka yo'g'rilgani qismatini belgilagani rost. Uning ilk noyob nazmiy durdonalari ko'pchilikni hayratga soldi. 1829-yilda Munisning 51 yoshida vafot etishi, yosh shoir uchun katta yo'qotish bo'ldi. Ogahiy 20 yoshida Xiva xoni Olloqulixon tomonidan miroblik vazifasiga tayinlanadi. Sabr-u qanoati tufayli elda aziz, ishga fidoiylilik, vatan ravnaqi uchun jonini fido etishga bel bog'lagan Ogahiyning miroblik davri 1829–1857 yillarga to'g'ri keladi. Xorazmda ko'pgina yangi kanallar qazilib, suv inshootlari qurilgani, vohaning sug'orish istiqbollari borasidagi muammolarning oqilona hal bo'lishi uning nomi bilan bog'liqdir. Ulug' shoir otdan yiqilib oyog'i jiddiy lat yegach, miroblikdan iste'foga chiqadi va nazm, tarix bitish, tarjimonlik bilan mashg'ul bo'ladi. U 1874-yilning dekabr oyida oltmish besh yoshida vafot etadi va o'zi tug'ilgan Qiyot qishlog'idagi "Mavlon bobo"

qabristoniga, amakisi Munis qabriga yonma-yon dafn qilinadi.

U dunyoning yaralishidagi moddiy asoslardan biri – suvga e'tibor bilan qaraydi. Yerning qoni, ekinning joni bo'lgan suv shoirming imkoni va darmoni bo'lgan so'z bilan yonma-yon keladi. Suv tanaga qanchalik oziq bo'lsa, so'z qalbgga ham shu darajada malham bo'lishini his etgan shoir ko'nglida har ikkalasi uchun joy ajrata oldi. Suvning yo'nalishini belgilash uchun miroblik salohiyati, so'zning o'rni va mohiyatini his etish uchun donishmandlik qobiliyati zarur. Har ikkalasi ham Ogahiy siymosida uyg'un.

Har bir insonning o'ziga xos-u mos so'zni topib ayta bilish dilni qulf, tilni kalit deb bilgan Ogahiyga o'zi yashagan zamon va makonda oson kechmagan. Uning umr yo'li sakkiz nafar xon hukmronlik qilgan davrlarda kechadi. U 8 xil boshqaruv muhitida ham o'zi tanlagan saodatli yo'ldan og'ishmay yashagan, ishlagan va ijod qilgan.

Adabiyotning ta'sirchan kuchi va poydevori bo'lgan tilga, so'zga bo'lgan shoirming munosabati hamda qarashlari borasida uning she'riyati shohidlik bera oladi. Tomchida ummonni tasavvur qilish, anglash mumkin bo'lganidek, uning ikkita g'azali ham maqsadimizga xizmat qila oladi. Uning so'z radifli g'azallari mohiyat e'tibori bilan ahamiyatli bo'lib, ijtimoiy vosita quroli bo'lgan tilga munosabat vataniy ish va ishq ekanini ifodalay